

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПІЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА**

**SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
15 травня 2025 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від «23» травня 2025 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2025 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2025. 529 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Капітан Л.І. – д-р істор. наук, професор (голова);

Туріс І.Ю. – канд. філол. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ПОПОВИЧ О. М., ГАБОВДА В. В. ПРОБЛЕМА КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	102
ПОПОВИЧ О.М., ЛЕГЕТА М.В. КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВУ СФЕРУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	104
ПОПОВИЧ О.М., РОМАНЧЕНКО А.С. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА	106
ПРОКОПОВИЧ Л.С., КОБАЛЬ М.М. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	108
RAIKHEL A.M., HERTSOVSKA N.O., PEKHNO Y. EXPANDING ESL PEDAGOGY WITH GENIALLY: INTERACTIVE, VISUAL, AND LEARNER-CENTERED LANGUAGE INSTRUCTION	110
RAIKHEL A.M., FELTSAN I. THE SYMBIOTIC INTELLIGENCE: CHATGPT AND CANVA AS CATALYSTS FOR ENHANCED PEDAGOGICAL PRACTICES	113
РОЗМАН І.І. ІНТЕГРАЦІЯ КОУЧИНГУ В СИСТЕМУ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ	115
РУСИН Н.М. ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	117
РЯБЕЦЬ Д. В. ФАСИЛИТАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ КОНТЕКСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	120
САВКО Я. А., ФЕНЧАК Л. М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	122
СІДОР Ю.І., ЛІБА О. М. РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОФЕСІЙНОМУ ЗРОСТАННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	124
ТОВКАНЕЦЬ Г.В. ОСОБЛИВОСТІ І МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	126
ТОВТИН Х.В. ВИХОВАННЯ ПОВАГИ ДО ПРИРОДИ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ВІТЧИЗНЯНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	129
ФЕНЦИК О.М. ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	131
ФЕНЦИК О.М., КОЗІНСЬКА А. А. ЗБАГАЧЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ТА ЕМОЦІЙНО-ЧУТТЕВОГО ДОСВІДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА СЛОВА	133
ФІЗЕШІ Й.Й. ПРО ФІНАНСУВАННЯ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У НІМЕЧЧИНІ ТА ФРАНЦІЇ	135
ФІЗЕШІ О.Й. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ З МОВАМИ НАВЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	138
ЧЕКАН О.І., ОСТРОВКА О. ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	140
ЧЕКАН О. І., МАРЦЕНЮК В. А., ДИУСЬ К. І. РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ	142
ЧЕРЕПАНЯ М.Т. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ ЗАКАРПАТТЯ (1901 - 1919 pp.)	144

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Таким чином, можна зробити висновок: активні методи навчання створюють необхідні умови для розвитку умінь самостійно мислити, орієнтуватися в новій ситуації, знаходити підходи до вирішення проблем, мають великий вплив на підготовку здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

Використання активних методів у процесі навчання сприяє подоланню стереотипів у навчанні, виробленню нових підходів до професійних ситуацій, розвитку творчих здібностей здобувачів.

Саме тому сьогодні значна увага приділяється впровадженню нових педагогічних технологій, здатних зробити загальну освіту гнучкою, комбінованою, проблемною, спрямованою на активізацію та підвищення якості навчання. Однією з технологій, які забезпечують формування професійних компетенцій є технологія використання активних методів навчання.

Література:

1. Лісовська Т. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти у вищих навчальних закладах. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 2. С. 101–108.

2. Присяжнюк Л. А., Грошовенко О. П. Підготовка майбутніх вихователів до реалізації завдань еколого-природничої освіти дошкільників у контексті оновлення стандартів вищої освіти. Освітній дискурс. Серія: педагогічні науки. Київ, 2018. № 9(11–12). С. 112–121.

УДК 37.09:316.77:316.454.54:005.59:005.336.4-027.63(043.2)

РЯБЕЦЬ Д. В.,

здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії
спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Мукачівський державний університет

ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ КОНТЕКСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У сучасному світі інтенсивність нововведень та вимог щодо підготовки висококваліфікованих спеціалістів, зокрема педагогів, тісно пов'язана зі зростанням потреби в гнучких підходах до організації освітнього процесу, що сприятимуть активній участі та розвитку всіх його учасників. Одним із таких підходів є фасилітаційний, що забезпечує потужну та ефективну взаємодію, розвиток критичного мислення та групового навчання. У міжнародній освітній практиці фасилітація дедалі частіше розглядається як ключовий інструмент підтримки змін, формування професійних спільнот та впровадження інноваційних стратегій.

Дослідження провідних учених, таких як П. Сенге, Дж. Хатті, П. Сальберг, Д. Венаблз, К. Тейлор, К. Марієнау, М. Уїтлі, Г. Бієста, Д. Гантер, Р. Шварц, Дж. Лейкі, дозволяють глибше зрозуміти значення фасилітації у різних освітніх контекстах і окреслити перспективні напрями її використання.

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Так, Пітер Сенге вивчає фасилітацію як ключовий елемент створення «організацій, що навчаються» [5]. Він стверджує, що фасилітатор забезпечує ефективне середовище для групової роботи, допомагає структурувати обговорення і сприяє глибшому розумінню складних проблем. Особливу увагу приділяє системному мисленню, яке підтримується через фасилітаційні практики. Сенге вважає, що роль фасилітатора не в тому, щоб давати відповіді, а в тому, щоб створювати умови для генерації ідей.

Джон Хатті досліджує, як фасилітація впливає на результати навчання. Він вважає, що фасилітатор допомагає педагогам і студентам рефлексувати над своїм досвідом, оцінювати свій вплив і розробляти ефективні стратегії навчання [2]. У праці наголошується, що фасилітація стимулює розвиток критичного мислення, оскільки сприяє взаємодії між учасниками і допомагає формувати чіткі цілі.

Важливою для нашого дослідження є думка Пасі Сальберга, який акцентує увагу на фасилітації як способі інтеграції педагогів у процес реформування освіти. У його підході фасилітатор виступає наставником, який допомагає вчителям адаптувати нові методики [4]. У Фінляндії фасилітація застосовується для розробки міждисциплінарних підходів до навчання, сприяючи співпраці між освітянами на різних рівнях.

Слід відмітити позицію Деніела Венаблза, який розглядає фасилітацію як ключовий елемент у створенні професійних спільнот вчителів (PLC). Він підкреслює, що фасилітатор відіграє важливу роль у спрямуванні групових процесів, забезпеченні ефективної комунікації та підтримці колективного навчання [1]. Праця надає практичні стратегії для лідерів освітніх установ щодо впровадження фасилітаційних методів у роботу вчительських команд.

Далеко не кожний може виконати роль фасилітатора, оскільки це потребує особливих здібностей, умінь і навичок викликати до себе довіру, бути терплячим, налагоджувати ефективну взаємодію між членами групи, діагностувати, заохочувати, коригувати поведінку та ін.

Також цінною є думка Кетлін Тейлор та Кетрін Марієнау, які досліджують фасилітацію навчання з урахуванням особливостей дорослого мозку. Вони підкреслюють, що розуміння нейробіологічних аспектів навчання є критично важливим для ефективної фасилітації [3]. Автори пропонують концептуальні рамки та практичні стратегії для фасилітаторів, які працюють з дорослими учнями, акцентуючи увагу на створенні сприятливого навчального середовища та стимулюванні критичного мислення.

Узагальнення вищезначених підходів щодо сутності фасилітації дає можливість константувати, що вона виступає не лише технікою ведення групових обговорень, а потужним інструментом трансформації освіти. Фасилітація сприяє розвитку здобувачів освіти, формуванню професійних спільнот, інтеграції педагогів у реформи та адаптації до сучасних освітніх викликів. Фасилітатор в освітньому процесі виступає провідником змін, що

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

створює умови для рефлексії, співпраці та генерації нових ідей. Таким чином, зарубіжний досвід відкриває можливості для вдосконалення освітніх практик в Україні та формування більш ефективного, гуманного й інноваційного освітнього середовища.

Література

1. Daniel Venables. Facilitating Teacher Teams and Authentic PLCs: The Human Side of Leading People, Protocols, and Practices. 2017. URL: <https://files.ascd.org/staticfiles/ascd/pdf/siteASCD/publications/books/FacilitatingTeacherTeamsandAuthenticPLCs-Venables.pdf> (дата звернення: 04.05.2025).
2. John Hattie. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. 2009. URL: https://www.researchgate.net/publication/263219655_John_Hattie_Visible_learning_A_synthesis_of_over_800_meta-analyses_relating_to_achievement (дата звернення: 04.05.2025).
3. Kathleen Taylor, Catherine Marienau. Facilitating Learning with the Adult Brain in Mind: A Conceptual and Practical Guide. 2016. URL: <https://www.wiley.com/en-us/Facilitating+Learning+with+the+Adult+Brain+in+Mind%3A+A+Conceptual+and+Practical+Guide-p-9781118711590> (дата звернення: 04.05.2025).
4. Pasi Sahlberg Finnish lessons: what can the world learn from educational change in Finland? New York: Teachers College Press. 2011. ISBN 978- 080-775-257-9.
5. Peter Senge. The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization. 2006. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/the-fifth-discipline-the-art-and-practice-of-the-learning-organization.html?srsId=AfmBOoq06m48sB4Ia4ThfQPbC78AiHL7VuUCCAfXKHxCwrXyLQU N5L> (дата звернення: 04.05.2025).

УДК 373.3.015.31:316.772.4:005.336.2-057.874

САВКО Я. А.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
групи ПО-2 м, педагогічного факультету
спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

ФЕНЧАК Л. М.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У зв'язку з інтенсивним розвитком інформаційно-освітнього простору, до результатів навчання суспільство ставить усе більші вимоги – школа має дати здобувачам освіти не тільки міцні знання та навички, а й сприяти всебічному розвитку відповідно до їх індивідуальних можливостей, потреб і здібностей. Загальновідомо, що соціальна реальність відображає сучасну наукову картину світу і тому розвиток соціальної компетентності у підростаючого покоління є важливою складовою системи освіти [3].

На думку дослідників-педагогів, соціалізація – це складний процес входження дитини в соціум у результаті активного засвоєння нею соціального

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>